

# Голос АдыГа

## **Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъээт**

# Язэфының төрөлдүрүштөрү

Ирактэ Адыгеймрэ ясатыу-экономикэ ыкли блэгъэнэгъэ зэфыштыкIэхэр гъэптигъэнхэр ары 1оффигъо шъхьаIэу зытегушыIагъэхэр Адыгэ Республикаэм и Лышхъяу Къумпыыл Муратрэ Республикау Ирак и Чрезвычайнэ ыкли и Полномочнэ Лыклоу Урысыем щыэ Хайдар Мансур Хадирэ зызэлокIэхэм.



*Сурэхэр А. Гусевым тырихыгъэх.*

Мы зэдэгүүштэйгүхэм ах-элжэхьеэ Республике Ирак и Посольствэу Урысыем щүйэм ипресс-секретарэу Мухаммед Имад Кадим, Адыгэ Республиком и Лышхъэрэ Адыгэ Республиком иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрации ипащэу Тхъакүүшнэ Мурат, гъэсэнгъэмрэ шлэнгъэмрэкээ министрэу Кіэрэцэ Анзаур, Урысые Федерацием и МИД илгээхэд Игорь Терзиян, Адыгэ къэралыгъо университетын иректорэу Хъунэго Рэцьид,

Адыгэ къэралыпъо университэтим иipopечительскэ совет итхъаматэу, Урысыем инефтегазопромышленникхэм я Союз игъэцкэлкло директорэу Гъуклэлл Хьисэ.

Зэдэгүүшүүлэгчийн ильханан  
анахьэу кызынчилгээний  
проектчээр хы-  
рынчилгээнхэмжээ, тохиолдлын  
зэдэлжээнийгээу азынфагу илтгээр  
гээтэрээсигээнхэмжээ, республи-  
кээ ижинчилгээнхэмжээ  
нахьынчилгээнхэмжээ

ХъэкІэ лъапІэм шуфес ри-  
хъэз Къумпыл Мурат хигъе-  
унэфыкыг Урысыемрэ Иракре-  
азыфагу иль дипломатическэ  
зэфыцгыткіхэм тапекі зягъе-  
ушъомбгүйгээнм мэхъэнэ гъэ-  
нэфагъэ зэрилэр. Урысые-ирак  
зэдэлжэйнгъэм, бъуитумкни  
федэ зыпыль зэлхыныгъэхэр  
гъэптигъэнхэм алае Адыгэ-  
ир хъазыр и предложениехэр  
къыхынхэв.

Гъэсэнгъэмкіэ, азыфагу ильышт зэпхыныгъэхэмкіэ хэ-ушхъяфыкыгъэу юфыгъо гъе-

нэфагъэхэм къащуцугъэх. Лыкъом къызэриуагъэмкіэ, непэ Урысыем иапшъэрэ еджаплэхэм Ирак къикыгъэ студент мини 4 фэдиз ачлэс. Адыгэ къэралыгъо университетым — нэбгырэ 35-рэ. Лыкъоригъо ифагъ ахэм адэгүүць. Іэнэу, студентхэм гъэсэнгъэ зерагъэгъотынымкіэ амалеу ялэхэм ыккі Адыгейим пъэсэн ныгъэр зэрэштызэхэщагъэм зашильгъозагъ.

Гъэсэнүгъэм епхыгъэ фэл-  
фашлэхэу Адыгейм алэклигъа-

хъэхэрэм зягъэушьомбгуу гъэ-  
нымкэ гухэлтэй ялхам афэгъэ-  
хыгъэу Хайдар Мансур Хади  
кыылотагь ыкын Адыгэ къэра-  
лыгьо университетым къары-  
тырэ дипломхэм куучылэ ялэү  
Ирак иправительствэ ылтытэн-  
хэ мурад зэрийэр къыхигъэ-  
шыгь. Мы охьтэ благъэхэм  
Урысыем иашшьэрэ еджэпэлэ  
54-у Ираккэ куучылэ зилэү  
хъуштхэм яспискэ официаль-  
нэу къаюшт. Ахэм Адыгэ къэ-  
ралыгьо университетитэри ахэфагь.  
*(Икэух я 2-рэ н. ит).*

# ЗЭХЬОКЫНЫГЪЭХЭМ адырагъэштагъ

Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо Совет — Хасэм ия XXV-рэ зэхэсигъоу тыгъусэ илагъэр зэращагь аш и Тхъаматэу Владимир Нарожнэмрэ игуадзэхэу Іашэ Мухъамэдрэ Шъэо Аскэррэ.

«Правительственное съхьатым» къыдыыхэлтыгъэу демографилем ыльэнэйкоктэ юрхэм язытет зыфэдэм ыкчи ар нахышу шыгъэнымкэ эзшухаирэм къытегущылагъ Адыгеим юрхшэнымкэ ыкчи социальне хэхъоныгъэмкэ иминистрэу Мирзэ Джанбэч. Росстатым къызэритырэмкэ, 2018-рэ ильэсым щылэ мазэм и 1-м ехъулэу республикэм нэбгырэ 453376-рэ щэпсэу. Блэкыгъэ ильэсым мыш фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, а пчагъэр нэбгыри 10-кэ нахьыб. Ильэсэү тывзутым ишчыла-маззэе маззакум

шъольтырым сабый 763-рэ кыбышыыхъугъ. Мы мазэхэм зидунай зыхъожыгъэхэм япчыагъэ нэбгыри 149-кэ нахь макэхъугъэ.

мэм Іоф зишІэрэм щегъэжьа-  
гъу сабый 4838-мэ зэтыгъо  
ахъщэ ІэпыІэгъур alyklarъ.  
Джащ федэу республикэ  
бюджетым иамалхэмкіэ сабыибэ  
зэрыс унагъохэм социальнэ  
ІэпыІэгъу арагъэльоты: комму-  
нальнэ фэло-фашихэм азлухъэ-  
рэм ипроцент 30 афаты, ильэсий  
6-м нэмисыгъе кіелэцыкүхэм  
ящыклагъэ Іэзэгъу учхэр (вра-  
чым ирецепткэ) ыпкіэ хэмь-  
лэуу алекІэгъахъэ, нэмыхкхэри.  
2017-рэ ильэсийм тыгъэгъазэм  
и 31-м ехъулэу Адыгейим са-  
быибэ зэрыс унэтъо 5866-рэ  
шапсару ыпара ильэсийм егъэ-

пшаагъэмэ, ар 265-кіэ нахьыб Сабыиш е нахьыбэ зиіэ унэгъс 2102-мэ псэуплехэр ашынхэмкіэ ыпкіэ хэммыльээ чыгу Iаххэр атырагощаагъэх. Ным, унагъом мэхъанэу ялэм зыкьеъэлтэйгъэ ным фэшл ведомственэ тын лялпіэу «Материнская слава» зыфиорэр профильнэ министерствэм ыгъэнэфагъ. Ильэс къэд а дипломыр сабыибэ зыпурэ бзыльфыгы 10-мэ афагъэшьуа шэ, сомэ мин 30 игъусэу, Блекъыгъе ильэсым ны мылькуру сомэ 453026-рэ хүүгъэ. Мышылтэйгъум ишүаагъекіэ унэгъуа бэхэм ягумакынхохэр дагъа

зыжынхэ альэкбы. УФ-м и Президент къыхыгъе предложением диштэй 2018-рэ ильэсүүм щилэ мазэм щегъэжьагъэу апэрэ сабый къызфэхъуугъэ унагъохэм (ыныбжь ильэсрэ ныкъорэ охууфэкі) ахъщэ іэ-пыиэгъу аратынэу рагъэжьагъ. Мыщ пэуухъацт мылькур республикэ бюджетым къыдыхалтыгъ. Мэлъильфэгъум и 2-м ехъулэу ар къаратынэу нэбгыри 142-мэ закынфагъэзагъ, ахэм ашыщэу 110-мэ ахъщэ іяньшагчур атефээ, апъытагъ.

(Икзах я 2-рэ н. ит).



# Бензинным ыласэ тхъапшым нэсыщта?



Росстатым изэфхэхысыжьхэм узахалтэйкэ, 2018-рэ ильэсүм иапэрэ мэзиц гъэстыныпхъэхэм ауасэ ляагэу дэктойгъем алэ къапшэрэп. Сыда пломэ 2017-рэ ильэсүм иапэрэ квартал ебгапшэмэ (протцентхэмкэ къызылплытэйкэ), мыгье проценти 6,2-кэ зыкынзэриэтыгъэу хуурер. Ау инфляцием ельтыгъэу зэгээпшэнхэр зыпшихэкэ, уасэхэр ыпэ ишыгъэхэу мэхьу.

**2018-рэ ильэсүм**

Мы упчэр непэ анахь цыфыбэ зыгъэгумэхэрэм ащищ хуугъэ. Машинэм гъэстыныпхъэр ибгъэхъонэу пчэдыхжым станцием узытехъэкэ, тигъуасэ уасэу щыагъэм фэдэжъэп. Зэпымыоу ащ къыхэхъо зэпйт. Урысыер пштэмэ, мы уахтэм АИ-95-рэ литрэм гурытымкэ сомэ 43-рэ чапыч 38-рэ ылас. Гъэтхэпэ мазэм ар сомэ 41-рэ чапыч 20-рэ хуущтыгъ. Джыри къало бжыхъэм ехуллэу бензин литрэм сомэ 50 ыосэштэу.

## Жъоныгъуакэм сида анахьэу бензинным ыласэ къызылаштыгъэр?

Административнэ гупчэ 52-мэ дизельнэ гъэстыныпхъэм ыласэ къащыдэктойг. Оптовэ уасэхэм къахэхъонэу зыкэхъутъэр сомэм ыласэ къызэрэфхэгъэр ары. Ащ дахлоу чыдэгъе компаниехам атырэ акцизхэр нахь къэлъеплагъэх.

Бензинным къызэрэхъуацем ушхъагъуиц и. Апэрэр — мэкүмэш юфшэнхэр зэрэргацхъэху гъатхэм сицигъуи ащ къыхахъо хабзэ. Джаш фэдэу чыдагъэр къыдэзгыгъэхъыгъирэ оборудованиехэр агъэцэгкэжхынхэм фэш къызетырагъэуцо. Джы мыгъэ мытельхапшэм къахэхъуаць чыдагъэм дунэе уасэу илэр льэшэу къызэрэдэктойгъэр. Арышь, чыдагъэм ылъенхъокэ гъэзагъэу юф зышэхэрэм гъэстыныпхъэр тикъэралыгъо нахь илкыбим ашчынр бэкэ нахь федэ афхэу.

## Адыгейим бензинным тхъапша шиуасэр?

Мыекуялапкэ гъэстыныпхъэ игъехъоплэ зэфшэхъафхэр къэткухъагъэх. Пстэумэ анахь зыщылаплэ «Лукойл» ары. Ащ дизельнэ гъэстыныпхъэ (евро) литрэм — сомэ 43-рэ

чапыч 15-рэ, АИ-92-м (экто) — сомэ 42-рэ чапыч 58-рэ, АИ-95-м (экто) — сомэ 46-рэ чапыч 40-рэ ашиуас.

«Роснефть» зыфиорэ игъехъуплэ дизельнэ гъэстыныпхъэ литрэм — сомэ 41-рэ чапыч 80-рэ, АИ-92-м сомэ 41-рэ чапыч 20-рэ (41,70-рэ), АИ-95-м — сомэ 44-рэ чапыч 80-рэ (45,30-рэ) ашиуас.

«Газпром» ыласэ илэхэр



мыщ фэдэх: ДТ-р — 43,50-рэ, АИ-92-р — 42,50-рэ, АИ-95-р — 46,50-рэ.

Водитель заулэу гүшүлэгтээ таизэхъуацхэм гъэстыныпхъэхэм ауасэ бэу зэрэхъуацхэр, пстэуми «яджыбэ» ар къызэримыхыщтыр къыхагъэштэг. Цыфхэм ямырэзэнгыгэ зэрэхъылэштыр ашлэрэп. Къащэфыгъэх автомобилыр ашжэмыи зеклогъуас зыфхэхъуштхэр ахэтих.

Гъэстыныпхъэхэм ауасэ икъыдэкюен бжыхъэм къызэтэуцонэу Росстатым къеты.

Мы тхыгъэр дгъэхъазырээ нэмыхи къэбар къытлыгыгъэ. Урысые къэбарлыгыгээс амалэу «Ведомости» зыфиорэм къызэритирэмкэ, къэ зэхажжэгыгэ Правительствэм иапэрэ юфшэгъу мафэхэр юфыгъу юшыагъэхэм язэшхохын итегущы-иэнкэ рагъэжъагь. Гъэстыныпхъэхэм яакцизхэр бэдээгогъум и 1-м нахь макэ ашынхэу къауагь. Мы унашьор Правительствэм и Тхъаматэ игудээ Дмитрий Козак дэжь щы-иэгъэ зэхэсигьом щаштагь. Нэужум Примьерэу Дмитрий Медведевым зэхищгээ зэхэсигьом аш щыдрагъэштагь.

Арэуштэу зыхъурэм, бензин тоннным иакциз сомэ 3000 къыщаагъэкэшт (гурытымкэ зы



литрэр соми 2,2-кэ къэпүттишт), дизельнэ гъэстыныпхъэ тоннэр — сомэ 2000 (зы литрэм ыласэ сомэ 1,7-кэ къе-охышт). Ау гъэнэфагъэу къалогорэп.

**ІШШЫНЭ Сусан.**  
Сурэхэр ішшиинэ Аслын тырихыгъэх.

## Блыпэм рагъэжъэшт

Ильэс 15 хуугъэу цыфхэр анахь зыгъэгумэхэрэу зытегуущыгъэхэрэ юфыгъохэм ащищ еджаплэхэм къачлэхынхэрэм яэкзамен тыкэ.

Гурт еджаплэм икъычлэхьни, ашьэрэ еджаплэм ичэххани азы экзамен тыгыкэ ныбжыкэхэм зэраухырэм зыхэм шо-гъэшхо халъагьо. Адрэхэм ащ фэдэ экзамен тыкэм зэра-рышо къыхъэу, ныбжыкэхэм яжабзэ химыгъахъо, гупшика-кэм фимыгъасэху, сидми уп-чэхэм джэуаплэхэм къара-тынхэу фагъасэху ары ало-рэр. Ны-тихэм янахыбэми ныбжыкэхэм япсихикэ ащ фэдэ экзамен тыкэм зэшигъакью альти.

Урысыем иобщественнэ телевидение зэхищэрэ къетынэу «Отражение» зыфиорэм джээрэблагъэ ЕГЭ-м ехыллагъэу зэхищгээ къетынэр оклофе упчэу къатыгъэхэм джэуапхэр къаратыжыгъэх. Ащ фэдэ упчэнэм къызэриэльгээзэху гъэмкэ, мы экзамен тыкэм дезыгъештагъэр къетынэм къыхэлжэхъагъэм ипроцент 15-рэ ары нылэп. Процент 85-м ащ фэдэ экзамен зэхэшакэм дырагъэштагъэп. Урысыем гъэсэнгыгъэмкэ исистемэ ащ зэшигъэхъагъэу, еджаплэм юфшэн нэмыхи лъэнэнхъо тырищагъэу нахьын бэ дэдэмэ альтиагь. Арышь, цыфхэр мы экзамен тыкэлэ зырагъэжъагъэм уахтэу тешла-гъэмкэ есэжынхэ фэягъэхэм,

а юфыр къызаалткэ, льэшэу пэуцужжых.

ЕГЭ-р нахь зыштодгъухеми адемыгъэштэн пльэкыщтэп. Сыда пломэ дэгъоу еджэгъэ къэлэеджаклор непэ анахь еджаплэ дэгъоу Урысыем итым чэххан ельэкы. Ащ фэдэ амал щылэу къыхэкыгъэп. Шылпкэ, Ломоносовыр ежь-ежырэу пльэсэу Москва кули зэреджагъэр зыгу къэкыжхынхэри къэхъуштых. Ау ащ фэдэ бэрэ щылэнгыгъэм къыщыхэкырэп. Непэ унэгьо къызэрэрыклюм къыкыгъэ клаалу ушэтыхнэр дэгъоу зытыгъэр анахь еджэплэ дэгъум чэххан зэрилъэкырэмкэ щысабэ щы.

Тэ тиреспубликэ пштэмэ, блэкыгъэ ильэс зыщылаплэ АР-м гъэсэнгыгъэмрэ шэнгынэмрэкэ и Министерствэ юфышо юшлагъаштагъэм шылпкыгъэ ахэлтээу зэхэшгэхэнхэмкэ. Ильэсүм къыкыцэлэхжаклохэм, ны-тихэм ыкыи къэлээгъаджэхэм юфэу адашлэрэм ишуагъэкэ, зэкэми къагурууагь ушэтыхнхэм дэгъоу зафэбгъэхъаизары-мэ, ахэр зэрэптшьуштхэр. Экзаменэй шпаргалкэ чэмыхъэу, телефоныр аудиториим ипхьаным упымылтээ зэрэнхэй дэгъур ныбжыкэхэм къагуры-



иагъ, а лъэнхъомкэ шапхэхэр зууцхохэрээр мэкэ дэдэхуугъэ. Ар мызэу, мытлоу Рособрнадзорым мы аужырэ ильэхэм хегъеунэфыкы. Сыдэу щытми, ушэтыхнхэм яохтэ шхъаалэ къэсэгъ, мэ-филл нылэп ЕГЭ-р рагъэжъэнкэ къэнагъэр. Къэлэорэ блыпэм, жъоныгъуакэм и 28-м, къэлэеджаклохэм ежь яшлонгъони-гъэхээ къыхагъыгъэ предметхэу географиемкэ, информатикемкэ

ыкыи технологиехэмкэ эказ-менхэр атыштых.

Жъоныгъуакэм и 30-м шхъаалэ зимиыгъэу зэкэми атын фэе хысалымкэ (базовэр) ушэтыхнхэм зэхажшэшт. Мэкуюгъум и 1-м хысалыр (профильнэр) атышт. Мэкуюгъум и 4-м хи-миемрэ тарихымрэкэ ушэтыхнхэм клоцт. Мэкуюгъум и 6-м урсыбзэмкэ эказаменхэр зэхажшэшт. Мэкуюгъум и 9-м, и 13-м ыкыи и 18-м иэкыб



къэралыгъуабзэхэмкэ экзамен-хэр клоштых. Мэкуюгъум и 14-м обществознаниер атышт, и 20-м — литературэмрэ фи-зикимрэ.

Экзамен зытыштхэм ашэхысаплымкэ ушэтыхнхэм линейкэ нэмыхи чалхъэ зэрэмыхыщтыр, физикемкэ ыкыи химиемкэ программэ зыхэмт калькулятор нэмыхи пыгыгын уфтитэп. Географиемкэ линейк, транспортир ыкыи программэ зыхэмт калькулятор пыгыгынхэ пльэкыщт.

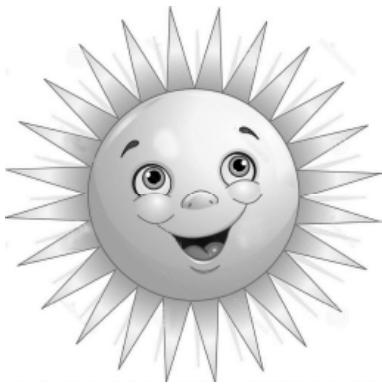
Экзамен тигыо шхъаалэ къыхиубытэрэ мафэхэм зымытшыгъэхэм мэфэ яхьтэдэхэр яэштых. Ушэтыхнхэм игъом къямыколэшьувъэхэм, сымэджа-гъэхэм мэкуюгъум и 22-м, етланэ и 25-м къыщегъэжъагьэу и 29-м нэс экзаменхэр атынхэ альтишт.

Экспертхэм къызэралыгъэ-рэмкэ, еджаплэхэм къачлэхынхэр япроцент 70-р ашьэрэ еджаплэхэм ачлэхьэх. Ныбжыкэхэр альэ тэуцонхэмкэ мэхъянэшхо и ежхэм къыхагъыгъэ сэнэхъатэр дэгъоу алэ къырагъэхъаным, ашкэ юфшэн агъотынэм. Арышь, еджаплэхэм къачлэхынхэр ямурадхэр къадэхъунхэу афэтэо.

**СИХҮУ Гошнагъу.**







# ТЫГЬЭНЭБЗЙ

## Мамыр огур орэмыкIуасэ!

*Кытферэпс ренэу тыгъэр,  
Къаргъоу огур щэрэт,  
Ренэу сянэ серэл сэ,  
Ренэу сэ сышэрэл!*

Клэлэцыкly ордэдэу «Кытферэпс ренэу тыгъэр!» зыфилорэр джырэ мафэхэм бэрэ зэхэхпхыжьрэп, ау аш хэль гүшүйхэм хэтрэ цыфки — сабыйхэмкli, клэлэцыкlyхэмкli, ныбжыкхэмкli, нахыжхэмкli — уасэ я!, мамырныгъэм нахь ляпэ зэрэцьмынэр ащацкыгъэтхыгъэр. Пщэнэ, пщэфыни умьльэкыщхэр — псауныгъэр, мамырныгъэр, шхьафитныгъэр, гупсэфныгъэр арэз зэрэцьтхэр мы сатырхэм къычыуагь. Заор зэрэжальмыры,

зэрэхзабыр, щэм зафи хийи зэрээхимыдзырэр нафэ. Зэо жъалымхэр мы чын теклодыкынхэм, цыфлысэр ахэм ашымыцымемэним афэгъэхыгъэр ордэдэ, гупшисэшко зыхэльных усе сатырхэр.

Ильэс 73-рэ мы мафэхэм хъугъэ Теклоныгъешхор советскэ народым Хэгээгу зэошхом къызыщидыхыгъэр. Ар — мэфэкI ляпI ыкIи ляг.

Ау гухэкыр чынальэм гъэпсэфыгъо-тынчыгъо ымыгъотзу, нэрэ-эрэм зэо машлохэм зыкызэрэщаэтырэр ары. Нэлэгтэхы сыд фэдэрэ зауи, мамыр огур къэргъонеу, ныбжыи мыйкосенеу тэлъало!



### Адыгэ Лыхъужь- жъогъублыр



Хэгээгу зэошхоу 1941 — 1945-рэ ильэсхэм щылагъэм Адыгейим икыгъэ нэбгырэ мин 80-м нахьыбэ хэлэжьагь. Ахэм ащащэу мин 30-м ехъур аш хэкюдагь. Хэгээгум паемэ, адыгэхэр псэемыблэжьигъэх: Адыгэ хэкумкI лыблэнагъэ заом щызезыхъэгъэ нэбгырэ 41-мэ «Советскэ Союзым и Лыхъужь» зыфилорэ цэ ляппэр къафагъэшьошагь. Ахэм щытхъум иорден икавалер нэбгырэ 14-рэ ахэгъэхъожьэм, тI Лыхъужьхэр 55-рэ мэхъух.

Адыгэ лъепкым ишъээ плугэ нэбгыри 7 Советскэ Союзым и Лыхъужьхэр: Андрыхье Хусен, Ацумыжь Айдэмэр, Бжыхъакъо Къымчэрий, Къош Алый, Нэхзэ Даут, Тхъагъушъэ Исмахьил, Шуцэ Абубэчир.

Типыхъужьхэр Теклоныгъешхор къытфыдэзыхыгъэхэу, мамырныгъэр тэзгэгъотохыгъэхэр ини, цыкли ашлэнхэ фое.

## Тэтэжь плашъэр

Рассказ

Лушижьыеу ар къэтэджыгь. Тхъапэтергэау псыр зыхэзыншэрэм фэдэу ралорэр ытхъакумэ ихьэу, дэгъури дэйри зэхиши хъугъэ. Еджэнэ, тхъильхэр, елжыкын, уельэун имышыкагъэу, къыдэххуугъэм фэдэхэу икласэх. Унахом исхэри, тахыл-лыщищхэри клэлэцыкly «ПрофескоркI» еджэх, адыгэцэ дахэ — Асхад — илэми. Мэшлэх, нэрээрэм хэхуагь, инышо хъугъэ.

Ау алдэдээ ильэсих мыхуулагъэу клэлэцыкly ыгыгылээм ашэ зэхъум, дунаир къынушы-

кIэу, упчэ мыухыжыр къыптыритакьоу, нэмикI шэн гъэшэгъони мо сабыим къызидаштэгъагь. Нэнэж-тэтэжхэу тэмшхъэм тесхэр ытсэ тIэклю икэсагъэх, адрэхеми сабый дышъэр зынашын щыагъэп — шырынгэу, торышэу. Асхад джашигъум ахэм ясурэттехыгъэхэр ялтээлээ къалихыштыгъ; етланэ пчыхъэрэ унагьор зыттысыжькIэ, янэрэ янэжрэ анахъэу картэу къыратыгъэхэр, ашыгушууызэ, аригэльзэгъущыгъэх. Аузе альбом цыкly гори къифащэфи, нэжь-



Луажь пэпчь аш чынпэ щигьотыгъ.

Уахьтэ тешлагь, Асхад анахь зэмэйлээкыщтыгъэр ятэм ятэу, ятэжь плашъэм исурэтыхоу рамэм дэтэу дэлхийн пульягъэр ары: тэтэжьыр нэгушо-гушуубзыоу, нэклубенэгүфэу, адыгэ хуурышо пэлээзэшыхъагъэр къеклупэу щыгъэу, ишыгын шууши гъэцы-

къыгъэу — гъончэдж-галифем аш ишьогуу къабзэу цыдже-нэ зэкэшыхъагъэу бгэшталтэхэр зытетхэр къытетулицыхъагь, тыхын бгырыххуэу тыхын чыухэмрэ мыжьюупцэхэмрэ зыптылым пчанэр къегэтхыы, шь щырыкьу лъэшхъэкыхытлур гъунджеу мэжыуух, псаум, къэгүшыгэштым фэдэу суретыр къыоплы.

Асхад къэлэмыр къыпхьотагь, ылтэгъурэм имызакьоу, ытсэклээ зэхишээрэри хильхъээзэ, зэрэфэлээкэу гүлээ тэтэжьыр сурэт ышыгъы, мызэу, мыйтоу къишыкыжыгь. Жъоныгъуакэм и 9-р — Теклоныгъэм имэфэкI ин къеблагъэштыгъ. «Мыкодыжышт полк» зыфилорэ йофтхъабзэм хэлэжьэнэу ильэс 10 хъугъэ Асхад ыгу къэкыгь, аш зэрильзэклээ зыфигъэхъазырэгь, янэятэхэри, нахыжь гупсэхэри къыдеагъех: тэтэжь плашъэр Хэгээгу зэошхом хэтыгь, етланы ар Стalingrad дэжь щыкыуагъэр ары. Тэтэжьын исурэттехыгъэ — зы иэмкIэ, адремкIэ — ежь тэтэжь плашъэм ипортретэу — ипсээшлагъэу ышыгъэмрэ зэдийгъхэу, къом ыкъом ыкъюжь цыкly Адыгейим икъэлэ шыхыаэ иурам къырыуагъ. Зыльэгъуээ пэпчь анахь агъэшгэшуюагъэр Асхад ежь-ежырэу тэтэжьын исурэтэу ышыгъэр ары. Афэром! Къылэжыгь. Джы «сурэтыш цыкly» еджэх.

### ЯХЪУЛІС Сэфэр

### Родинэр - уян

Ным нахь ляпэ насып бгьотына,  
Родинэм фэдэ ны тэ кылхына?  
Тыдэ укыуагъами, ар уигъусэн,  
Родинэ класэм уиухъумэн.

Ным нахь ляпэ хэт улкынэ?  
Нэу узыптугъэр пщымыгъупшэн.  
Тэ зыбъэзагъами, Родинэр — уян,  
Ихэхъоныгъэ ренэу фэбан.

### Сихэгъэгу

Къуушхъэ сиджэу  
Тыгъэм къылжэхыурэр,  
Псыхъо чьэрэу  
Сиорэд къежыхыурэр,  
Сихэгъэгоу сыгум фэзгъэдагь.

Осэлс шэтэу  
Чыгыгэ къячэбзэхрэр,  
Ны гүшүйэу  
Мафэ къэс зэхэсхрэр,  
Сэ сичыгушь, сыгум фэзгъэдагь.

Сырьльэшьш  
Къяачэу къысхэплхъагъэм,  
Щынэфынэшь  
Гъогоу сывтеххагъэм,  
Сшошьы мэхъу:

Сылэжьыщт насып.  
Сянэм фэзгъэдагь сэ  
Сихэгъэг,  
Сыгум фэдэу  
ар дэлъыщт сыбгъэгү.

КъУЕКЪО Налбы



# Адыгейр сыгу иль

Адыгэ Республикаем и Лъэпкъ музей сурэттехыгъэхэм якъэгъэльэгъонэу «Родная сторонка» зыфиорэр мы мафэхэм щыкъуагъ. Йофтхъабзэм къэшакло фэхъугъ музейм инаучнэ йофышшэ шъхъаэу Надежда Бурмистровар. Джаш фэдэу ащ чанэу хэлэжъагъэх музейм щилэжъэхэрэ Хъакъунэ Маринэ, Шъэоцыкъу Фатимэ, нэмькъхэри.

Зэнэкъокъум сурэт йофтшагъэ къезыхылла-  
гъехэм зэкъами шүхъаф-  
тын цыкъухэр аратыгъэх.  
Къэлэцыкъу йыгыпэхэм  
ыки гурты еджапэхэм  
ачхэсчэр ащ хэлэжъагъэх.  
«Я шагаю по род-  
ному краю», «Каменная  
ледополь земли Адыгея»  
зыфиорэ лъэныкъохэм-  
кэ къэлэцыкъухэм зау-  
шэтигъ. Апэрэ чыпчишыр  
зыфагъэшьошагъэхэм ямы-  
закъоу, зэнэкъокъум зи-

йофтхъабзэм хэлэжъа-  
гъехэм Адыгейм иччюопс  
идхагъэ къызэрагъэльэ-  
гъоштэм пылыгъэх, ащ  
яшыпкъеу дэлэжъагъэх.  
Къызэгъэшь сшоигъо  
зэнэкъокъум хэлэжъагъэ-  
хэм ашыщхэу Шъакъо  
Айщэт, Хъакъунэ Аринэ,  
Николай Пренкэр, Къэ-  
дэктюе Айдэмъир, Пшыжъ

Ясминэ, нэмькъхэри. Са-  
бый цыкъухэр агъэдже-  
гүгъэх пшысехэм ахэт  
персонажхэм.

Мэфэкъ йофтхъабзэр  
гум къинэжъеу зэхашагъ.  
Къэлэцыкъухэр лъэшэу  
рыразэхъеу зэбгырыкы-  
жыгъэх.

**БЭГЬУШЬЭ** Марыет,  
«Родничок Адыгей»  
зыфиорэ къэлэцыкъу  
журналым иредактор.



2018-рэ ильэсымкээ апэрэ къытедзэгъу

# Гъатхэм фэдэу къэрак!

Къэлэцыкъу журналхэу «Родничок Адыгей», «Жъоғъобын» зыфиохэрэр ильэсым плэ къыдэкъых.



шүхъафит насыпышохэм  
угээрэзэ.

«Родничок Адыгейм»  
иредактор шъхъаэр  
тхаклоу Мэшбашшэ Ис-  
хъакъ, редакторэу йоф-  
дээзышэрэй Бэгъушъэ  
Мариет. Къэлэцыкъу  
журналыр творческэ  
гъогу дахэ тырищэнэр  
ащ ышшэе ифагъ. Жур-  
налым икъыдэгъэкъын  
еджэктю ныбджэгъуби,  
цыиф гъэсэгъаби ягу-  
пэу къыхэлажъэх, ащ  
къыдэкъигто пэпчъ нахь  
үзэпишэе ешы.

Журналыр пшысэу  
«Беги, ручеек!» зыфи-  
орэм къызэуухы. Гъэ-  
тхэ мэфэкъ инэу, лъа-  
пэу бзыльфыгъэхэм я Дунэе  
мафэ фэгъэхыгъэе гүшүэ шъа-  
бэхэм, усэ фабэхэу Кирилл  
Рябенкэм, къэлэгъаджэу, уса-  
клоу Абрэдж Сафият япоэзие  
уашэфы.

«Нанэ дэжъ» ылоу Анцокъо  
Фатимэ ытхыгъэми пүнүгъэр  
унагъом къызэрэцжэхэрэр щы-  
къэлэгъэтхыгъ. Зэлхыныгъэ  
еджэктю цыкъухэми, сабийхэ-  
ми, еджапэми, ны-тихэми жур-  
налым адьрил.



Узэрэшшэнэм, узэфэхъалэ-  
лым, узэгурьоным осэ ин  
зэрялэм ишисэх зэлшашэрэ  
тхаклоу Мэшбашшэ Исхъакъ  
иусэу «Лъэмиджхэр» ыкли гу-  
пык-шүшшэнэр зишэн шъхъаэр,  
АР-м и Лъашхъаэр щытгъэ  
Шъэумэн Хъазэрт фэгъэхыгъэ  
тхыгъеу «Он щедро дарит добро» зыфиохэрэр.

«Тичьюопс зэтэгъашшэ», цы-  
къу дэдэхэм апае «Тыгъэжъый»,

«Музейм тэкло», «Зэнэкъокъу-  
фестивальхэр» зыфиорэ нэ-  
клубъохэм сидигъу узыльща.

Журналым чыпэ щырял къэ-  
лэцыкъу сэнаущхэм ялешлагъэ-  
хэм, творчествэм ахэр зэрэ-  
фэклохэрэ шыкъими. Адыгейр  
дунэе ыкли урысые мэфэкъ-  
фестивальхэм чанэу зэрахэ-  
лажъэрэми журналым уафгэ-  
нэуасэ. Унаэ темыдзэн пльэ-  
къирэп Коцхъэблэ районымкээ

селу Натырбие игурты  
еджапэу N 8-м щеджэ-  
рэ Владимир Трофимо-  
вым итхыгъэ йупкэу  
«Мой дед — хлебороб»  
зыфиорэми.

Хэтрэ цыиф лъэпкъки,  
тыдэрэ чынналыкъ анахь  
осэшко зиэр мамырны-  
гъэр ары. Ар къагурыоу  
АР-м иныбжыкъэхэм зэ-  
рахъэрэ йофыгъоу цыиф-  
хэр зэфэзыщхэу, зэгу-  
рызыгъялохэрэм къэлэу  
къатегущыагъ къэлакъу,  
общественникуу Къумпыл  
Тлахыр. Хырыхыкъэхэр,  
гүшүэ щерьюхэр, узгыг-  
гупшысэрэ джэгукъэ зэ-  
фэшхъафхэр журналым  
дэтых.

Мыр пчагъэмкээ 6252-рэ  
хъоу къыдэкъы, зэлэлахыз зэ-  
реджэхэрэр къыдэлтыгъэмэ, ар  
зылыыэсээрэр бэктэ нахыб.

Къэлэцыкъу журналхэу «Род-  
ничок Адыгей», «Жъоғъобын»  
зыфиохэрэм мурад дах алэ-  
жыырэр — сабийгъо, къэлэ-  
гъур, ныбжыкъэгъур насыпыш-  
онхэр. «Тхашууэгъэсэ!»,  
«Гъогу маф!» ятэо.

**МАМЫРЫКЪО Нуриет.**

Ащ фэди мэхъу

## Непэ къэнкъэми хъущт

Мухъарэ дэкли зыкъиплъыханэу, тээкъурэ къэтинэу ягъунэгъу къуаджэ  
горэм къуаджэ. Ар зыдэкъогъэ къуаджэм нэуасэ горэ щыриагъ зынахь хъа-  
цэ къэмыхъуагъ. Пчыхъэм шүкълаэр щысигъэх, ау лъэшэу Мухъарэ мэгумэкъы,  
мэлакъ малэ, щашибжээ зэррешуагъ. Зыдэкъогъэ нэуасэр зэпыу имыэу  
мэгүшүэ. Ащ къыорэм зыпарэкли едэурэп Мухъарэ.

— Ошла, сиблагъэ, чэт горэ пфэссыукъынгъи, ау чэшчир екы, неущ  
пфэссыукъынэу сэло.

Мухъарэ имэлэкъалэ нахь къыхэхъуагъ, фэмьшшэу зыдэкъогъэ хъацэм  
риуагъ:

— Ошла, сиблагъэ, ослоштыр, неущ уукъыщт чэтыри зыгорэ хъун, нычхъа-  
пэ къэнкъ тэбгъэшхыгъэмэ нахьышуагъ.

## Хэта анахьыжъэу тиунагъо исыр?

- Мам, хэта анахьыжъэу тиунагъо исыр? Ора, хъаумэ папа?
- Сыда ащ укъызфыкъэу пчагъэмэ, сиклал?
- Сшэ сшоигъу мыгъэ гъэспэфыгъо уахътэм хытшъом зыщыгъэпсэфы-  
нэу шъуиту язэу сизгъэкъощтыр.
- Сэрыба! — ыуагъ ным.
- Папэ къезэгъыщта, ыдэшта?
- Адэ. Сэ зысокъэ уухыгъэ.
- Мам, къысали, хэта ошьогум апэу къыщынэфэу езыгъэжъагъэр ты-  
гъэмэр мазэмэр язэу?
- Ашкэ еупчэ уятэ. Сыд Io фаеми, ар сэш нахь ильэситфыкъэ на-  
хьыжъ.

**Хъодэ Сэфэр.**

Уахътэр, хъугъэ-шагъэхэр, цыфыр

# Узыщаш Гэрэм ущагъэлъэп Іэнэир шъушэ

Дунаим цыф цэрыго ушыхъугъэу узщыш къуаджэм урагъэблагъэу зэлукэшхо ош пае щизэхажэмэ съда апэу узэгупшияштыр? Щынэигъэм къыщыпкүгъэ гъогум гукэ уфызэлъэкыжыныр шэнышуухэм зыкэ ахэтэллытэ.

Адыгэ Республикэм культурэм-кэ изаслуженнэ юфышы, республикэм и Къэралыгъо шуухафтын къызыфагъэшошагъэу, Мамырныгъэм и Лигэ икъутамэу Адыгейим щынэ илауреатэу, суретыши-модельерэу Стлашы Юре ишынэгъэ фэгъэхьыгъэ пчыхъэзэхахъэ Гъобэкъуае культурэмкэ и Унэ щыкуягъ.

Гъобэкъое къоджэ псэуплем ишацэу Теуцожь Бэйслиан хва-къэу къекуагъэхэм, зэхахъэм хэлажжэхэрэм къафэгушуагъ. Теуцожь районым ициф гъешуагъэу Стлашы Юре иофшагъэхэр бзэм, культурэм, шэнхабзэхэм яхыллагъэу зэрэштири хагъенефтикыгъ.

Зэлпашаэрэ археологэу Тэу Аслын унашьюо зэдаштагъэр щынэгъэм пхырашынным фэшл апэрэ лъэбэкъоу ашыгъэм къыщыцущтхэп.

Адыгабзэм изэгъэшэн, игъэфедэн Мамый Русльян, Къэзэн Юсыиф, Тэу Аслын къытегушы-иэхэз, республике гъезетэу «Адыгэ макъэр» адыгэ унагьо пэпчлъэсигъэным имэханэ къыхагъэштыгъ. Стлашы Юре иофшагъэхэр бзэм, культурэм, шэнхабзэхэм яхыллагъэу зэрэштири хагъенефтикыгъ.



## Ишьуашхэр «Къэгушы Цэх»

Къэлэеъэджэ юфшынэ ивeteranэ Стлашы Майор Гъобэкъуае зэрэшынным къыпкырыкыз, къуаджэм ициф плүгъэхуу республикэм ыцлэ лъагэу зылэтхэрэм къащытхуугъ.

Стлашы Юре лъэпкэ шъушэу, тхылхъэу ышыхъэрэм гупшигээ ин ахэль. Мастэмрэ луданэмрэ язакъоп щытхур къифэзыхырэр. Политикэм, экономикэм, тарихым хэхэгъэ тишэнхабзэхэм, фэшхъафхэм яхыллагъэ юфшагъэу илэхэм псэ альтэу сэлтиятэх, — къытуагъ М. Стлашум.

Гъобэкъуае тэжээнэм ыпэкэ Къокыплем щыпсэухэрэ лъэпкэхэм яискусствэхэмкэ Къэралыгъо музеуу Мыекуяапэ дэтым ишацэу Кушы Нэфсэт, Урысыем изаслуженнэ артистэу, Адыгейим инароднэ артистэу, драматургээ Пэрэныкъо Чатиб, филология шэнэгъэхэмкэ докторэу, профессорэу, Урысыем ёки Адыгейим шэнэгъэхэмкэ язас-

## Гъобэкъое амазонкэр

Стлашы Юре итворчествэ щыщ



«Теклонигъ» зыфиохэрэр, нэмыкхэри дахэх. «Гъобэкъуае щыщ амазонкэм» игъэлэпсикэ куу узэгупшигээ. Адыгэ намысыр

Лъэпкэ шъушэхэр зыдыхэрэр шээ пчыагьо мэххүү, ау Стлашы Юре фэдэу иофшагъэ күпкүэу иэр лъэпкэ шлэжымын езыпхын зыльэкырэр бэп. «Стлашы Юре зэлээми ашшэ тэгээцуу, дунаим анах щыцфэриуу, — зэхахъэм къыщыуагъ Пэрэныкъо Чатиб. — Тызэныбджэгъу, итворчествэ сильэпльэ, сэгъешлагъо...»

Французыбээкэ, урысыбээкэ, нэмыкхэри бзэхэмкэ Ю. Стлашум иофшагъэхэм яхыллагъэу Теуцожь Фатимэ ытхыгъэхэр журналхэм, гъэзетхэм къащыхаутыгъэх. Гъобэкъуае щыкогъэ зэхахъэм зэрэхэлжэхъягъэм итворчествэ къытэбайгъэу аш елтыгъ. Мастэр, луданэр, цыфым игупшигэ — ахэр зэрээхыгъэхэр Стлашы Юре къызэпкырихынхэе ылъэкэу Ф. Туцожыгъим елтыгъ.

Сирием, Тыркуем, США-м, фэшхъаф хэхэгъуам Ю. Стлашум ашытуагъ. Москва, Къыблэм, Темир Кавказын икъэгъэльэгъонхэр ашытуагъэх. Гъобэкъуае пчыхъэзэхахъэу щизэхахъэм Ю. Стлашум иофшагъэхэр щальэгъуагъэх, авторым къэбар гъэшлэгъонхэр къафиотагъэх.

Къэухъумэгъэнэ, адигэ гъэзетым, тинидэлъфыбээкэ къыхаутрэ тхылхъэм, журналхэм яджехээз лъэпкэ юфхэм ягъэцэктэн хэлэжэхэнхэм шъушэхэр афэгъэхъыгъэх.

— Тикъуаджэу Шыхъанчэрыхъаблэ пысм ычэгэх хъугъэ, — къыщыуагъ зэхахъэм Мамый Русльян. — Мыекуяапэ сыйкыкльээ сиклэлэцыкүгъор зыщыкогъэ къуаджэм иурамхэм сарыклон спъэкынэу щытэп. Гъобэкъуае сичылэу слытэ шоноигъо щапуగъэ цыфхэм, ныбджэгъуам нэшлүкэ сялпэлэ...

Ары. Къуаджэ зилэм шэнэгъэлэх цэрийлр охууланс. Зэлпашаэрэ археологэу Тэу Аслын изэфхэхысъяжхэри шлэжым къыпкырэхий, уагъэгъуаз. Адыгэ Хасэр зэхэшакло фэхъуи, Стлашы Юре къызыхъугъэ мафэм тэфэу адигэ шъушэм и Мафэ апэу ти-республике щыгъаэунефтикыгъ. Мэфэхий хэбэе шапхъэ илэ хъугъэ, дунаим тет тильэпкэгъуам юныгъом и 28-р агъэмэфэкы.



луженнэ юфышы шоу Мамый Русльян, Адыгэ Республиком изаслуженнэ журналистэу Къэзэн Юсыиф, республикэм культурэмкэ изаслуженнэ юфышы.

едэгъюхэр культурэм и Унэ изкрэн къыщагъэлъэгъуагъэх. «Пчэдыхъ нэфырь бзыу», «Адыи», «Адыгэ шъушэ», «Щэлгъ», «Адыгэ Республика», «Фыщт»,

Зэхэзыщагъэр  
ыкчи къыдэзы-  
гъэкырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкэ юфхэмкэ, йэкыб къэралхэм ашы-  
псэурэ тильэпкэгъу-  
хэм адирял эзпхыни-  
гъэхэмкэ ыкчи къэ-  
бар жъугъэм иамал-  
хэмкэ и Комитет  
Адрессыр: ур. Кре-  
стяинскэр, 236

Редакцион  
здэшынэр:  
385000,

къ. Мыекуяапэ,  
ур. Первомайскэр,  
197.

Телефонхэр:  
приемнэр:  
52-16-79,

Редакцион автэрхэм  
къаихырэр А4-кэ  
заджэхэрэх тхъапхэу  
зипчагъэкэ 5-м  
емыхъхэрэр ары. Са-  
тырхэм азыфагу 1,5-рэ  
дэльэу, шрифттыр 12-м  
нахь цыкунэ щытэп.

Мы шапхъэхэм ади-  
мыштэрэх тхыгъхэр  
редакцием  
зэкгэжэлжыхы.  
E-mail:  
adygvoice@mail.ru

Зыщаушхытагъэр:  
Урысы Федерацием  
хэутын юфхэмкэ, телерадиокъетын-  
хэмкэ ыкчи зэлты-  
гэсийкэ амалхэмкэ  
и Министерствэ  
и Темир-Кавказ  
Чыпэ гъэлоры-  
шапл, зэраушхы-  
тагъэ номерыр  
ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушхытагъэр  
ООО-у  
«Полиграф-ЮГ»,  
385000,  
къ. Мыекуяапэ,  
ур. Пионерскэр,  
268

Зэкхэмкэ  
пчагъэр  
4675  
Индексхэр  
52161  
52162  
Зак. 915

Хэутын узь-  
кэлхэнэ щыт уахътэр  
Сыхытэр  
18.00  
Зыщаушхытагъэр  
уахътэр  
Сыхытэр  
18.00

Редактор  
шхъаэр  
Дэрэ Т. И.

Редактор шхъаэр  
игудадзэр  
Мэцлээкъо  
С. А.

Пшээдэкыж  
зыхырэ секретарыр  
Жакхэмкэ  
А. З.